

Teken- en
schilderclub

STREEKNIEUWS

De Goudse Streek

DE GONDSE STREEK

SEP/OKT
2012

Interne advertentie, tweede oproep:

De "Goudse Streek" is een snelgroeiende dynamische vereniging die zich kenmerkt door haar innoverende ideeën. Creativiteit en zelfontplooiing staan bij ons hoog in het vaandel. Door onze snelle groei zijn wij op korte termijn op zoek naar uitbreiding van onze redactiecommissie en zoeken:

Een (aankomend) verslaggever/coördinator M/V

Parttime (aantal uren zelf in te vullen)
(zie verder Streeknieuws 2012-2)

Voor verdere informatie van onze organisatie verwijzen wij u graag naar onze website:
www.degoudsestreek.nl.

Natuurlijk kunt u ook contact met Jasper Westra of Koos Los opnemen. Wij zullen uw vragen graag beantwoorden

IETS IN TE LIJSTEN?

Openingstijden:

Donderdag 9.30-17.30
Vrijdag 9.30-17.30
Zaterdag 9.30-17.00
Overige tijden (bv. avonden)
op telefonische afspraak

GoudaLijsten

Lange Groenendaal 85 | 2801 LS Gouda | T 0182-583110 | 06-53412167

WWW.GOUDALIJSTEN.NL SMAAKVOL, VAKKUNDIG, BETAALBAAR

TEKEN- EN SCHILDERCLUB "DE GOUDSE STREEK"

Opgericht 20 september 1973

Website: www.degoudsestreek.nl

Atelier:

Nelson Mandela Centrum
Bernadottelaan 79
2806 JM Gouda
Tel.: 06-12377594
(alleen tijdens de openingstijden)

Secretariaat:

Hilde Laan
Molenmeesterslag 25
2805 GX Gouda
Tel.: 0182-522170
E-mail: Hilde_Laan@hotmail.com

Giro:

2222229

t.n.v.:

"De Goudse Streek"
Molenmeesterslag 25
2805 GX Gouda

Openingstijden atelier:

Dinsdag 19.30 - 22.00 uur
Woensdag 11.00 - 15.30 uur
Donderdag 19.30 - 22.00 uur

Tijdens de avondopening wordt de balie van het NMC tot 20.00 uur, op vrijwillige basis, bij toerbeurt, bezet door een aanwezig lid van "De Goudse Streek".

Kom je later, dan moet je bij de ingang even bellen naar het atelier. Zet dus het ateliernummer in je mobiele telefoon!!

Redactiecommissie:

Jasper Westra
jlevc.westra@gmail.com

Koos Los
koosnehelene@hetnet.nl

*Inleveren van kopij voor
volgende "Streeknieuws"*

*vóór:
16 oktober 2012*

(lettertype: Arial, grootte 11)

Inhoudsopgave

TEKEN- EN SCHILDERCLUB "DE GOUDSE STREEK"	3
Inhoudsopgave	4
Voorzitterstreken.....	5
Tentoonstelling in de Agnietenkapel	6
Workshop voor aspirant leden door Hilde en Jasper.....	7
Burendag en blijvende tentoonstelling in het NMC.....	7
Modelavonden, vrij portret en model	7
Workshops Chinees schilderen door Hans Meijer	8
Zijdeschilderen, workshop door Joke Duits.....	12
Acryl, abstract met diverse materialen door Josefiën Versteeg.....	12
Najaarsboekje	13
"Heksenstreek", wordt werkelijkheid	13
Lessen olieverf door Jasper Westra	17
Lessen portret en model door Gerrit van der Beek	18
De "Doorgeefpen" van Nico van de Fliert.....	18
Gebruik van het World Wide Web	19
Schilderen met verf en woorden	20
Schilderij van de maand	21
Kerstkaart 2012 van De Goudse Streek.....	21
De kleur "Karmijn"	21
Museum-tips september t/m december 2012	23
Agenda en verjaardagen	26

Voorzitterstreken

De zomervakantie van velen van ons zit er weer op. Dus tijd om in te gaan op hetgeen de najaarsperiode ons brengt. Wellicht hebben enkele van u tijdens de vakantie op een mooi plekje eens heel iets anders dan gebruikelijk geschilderd en zo niet misschien dan toch minstens flink wat inspiratie opgedaan. Ook de Goudse Streek helpt u daarmee: de komende periode gaan we Chinees schilderen met een gastdocent en er is een workshop zijde schilderen.

Natuurlijk zijn er de aanstaande najaarsperiode ook weer onze eigen vaste docenten Josefien en Gerrit. Josefien leert ons lekker vrij schilderen in acryl met gebruik van aanvullende materialen. En Gerrit geeft weer les in portret- en modeltekenen. De eerste twee lessen gaan we dit keer eerst in op moeilijke details, de laatste les komt er een model en hopelijk lukken die details dan ook echt .

Kunt u niet zo lang wachten of wilt u nu alvast oefenen dan u kunt natuurlijk altijd uw eigen hand of voet als voorbeeld nemen of met een spiegel details van het gezicht oefenen. Ja en dan is er ook elke derde donderdag van de maand een model om te oefenen of het geleerde in praktijk te brengen.

Verder hebben we Jasper weer bereid gevonden ons verder in te wijden in het gebruik van olieverf. De vorige lessen waren een groot succes en velen hebben om een vervolg gevraagd. Op drie zaterdagochtenden kunt u zich verder bekwamen in dit medium.

Ook komt er weer een zaterdagochtendbijeenkomst waarin we geheel vrij een in het atelier opgesteld prachtig najaarsboekje kunnen schilderen. Afgelopen jaren was dat altijd een groot succes.

Het komende jaar bestaan we 40 jaar en dat jubileum laten we zeker niet ongemerkt voorbijgaan.

Eén van de activiteiten in het kader van dat jubileum is, zoals u al eerder hebt kunnen lezen, de uitgifte van een boekje met een zelfgemaakt sprookje verlichtigd met door de leden gemaakt schilderwerk. Het sprookje is inmiddels geschreven en nu de schilderijen. Ik hoop op veel animo. Later een mooie gelegenheid om hiermee, als "De Goudse Streek", een thematentoonstelling te verzorgen.

Verder in het blad en in de agenda nogmaals het overzicht van het Expositieschema in de Agnietenkapel. De tentoonstelling is voor het publiek geopend van 13 t/m 16 september en op de donderdagavond is om 20.00 uur de feestelijke opening door de heer Tompot. En dan volgt natuurlijk de onthulling van de schilderijen die van hem zijn gemaakt. Zorg dat u tijdig aanwezig bent. Het wordt beslist weer een hoogtepunt in ons verenigingsjaar. Let verder even op de opbouwdata en afbreektijdstippen van de tentoonstelling elders in dit blad. En bij deze een oproep om te helpen, maar dat spreekt eigenlijk vanzelf.

Zoals u verder ook kunt lezen is het de bedoeling dat een deel van de schilderijen van de Agnietenkapel op 22 september tentoongesteld wordt tijdens de burendag in het NMC (Nelson Mandela Centrum).

Het u zeker niet zijn ontgaan maar Streeknieuws steekt in een nieuw jasje en tegelijkertijd is de opmaak aangepast. We hebben een nieuwe drukker dus dat was een goed moment om weer eens te vernieuwen.

We hopen dat de opmaak van ons lijfblad u bevalt.

Koos Los

Tentoonstelling in de Agnietenkapel

Nogmaals de planning

HOOGTEPUNT IN HET JAAR

De verkiezingen op woensdag 12 september hebben dit jaar onze vaste planning voor onze jaarlijkse expositie in de Agnietenkapel aardig in het honderd gegooid. De planning is nu als volgt:

Maandag 10 september: 09.00 – 10.00 uur schilderijen brengen. Inrichten van de expositie, zodanig dat het functioneren van de kapel als stembureau niet wordt belemmerd.

Donderdag 13 september: 08.00-10.00 uur, voltooiën van de inrichting

10.00 uur, expositie open voor publiek

20.00 uur, officiële opening door de heer Maurits Tompot

Vrijdag 14 september: expositie open voor publiek

Zaterdag 15 september: expositie open voor publiek

Zondag 16 september: 12.00-17.00 uur, expositie open voor publiek, daarna afbreken. (Bij erg slecht weer eventueel aanpassen)

Maandag 17 september: 09.00 uur, eventueel vervolg afbreken van de expositie

Deze planning, met een onderbreking op de dinsdag en woensdag, wijkt dus af van wat we gewend waren. Het betekent dat het werk van de tentoonstellingscommissie, de feestcommissie en de expositieverzorging nu vooral op maandag 10, donderdagmiddag en –avond 11 september en op de zondagavond en/of maandagochtend 17 september nodig is.

De vraag is ook of er voor de zondag surveillanten beschikbaar zijn. Maar we gaan er vanuit dat er ook nu weer voldoende leden zijn om mee te hel-

pen om ook in 2012 een geslaagde expositie tot stand te brengen.

We proberen al af te breken op zondag vanaf 17.00 uur en met een vervolg op de maandagmorgen vanaf 09.00 uur.

Opmerking: Aan een deel van de exposanten zal door de tt-commissie gevraagd worden hun schilderij(en) beschikbaar te stellen voor de expositie in het Nelson Mandela Centrum op 22 september (zie Burendag).

Teken in op de intekenlijsten in het atelier voor:

- je schilderijen
- hulp bij opbouw en - afbreken
- het surveilleren !!!

Workshop voor aspirant leden door Hilde en Jasper

zaterdagochtend 22 september in het atelier

Zoals elk jaar is er kort na de expositie in de Agnietenkapel een workshop voor belangstellenden voor onze vereniging. Deze workshop, waar met acryl wordt gewerkt, wordt gegeven op zaterdag 22 september van 10.00-12.00 uur in het atelier en verzorgd door Hilde en Jasper.

De koffie staat klaar om 09.30 uur. Bezoekers aan de tentoonstelling of anderen die belangstelling voor schilderen (en hopelijk voor onze vereniging)

hebben kunnen zich tijdens de tentoonstelling aanmelden via een inschrijfformulier.

De surveillanten tijdens de tentoonstelling in de Agnietenkapel voelen over het algemeen haar-scherp aan wie zij op de mogelijkheid van deze workshop moeten attenderen. Mocht u echter meer over deze workshop willen weten schiet dan Hilde of Jasper even aan. We hopen weer op enige nieuwe leden.

Burendag en blijvende tentoonstelling in het NMC

Zaterdag 22 september

Burendag in het NMC

Op zaterdag 22 september is er van 09.30-12.30 uur in het Nelson Mandela Centrum een burendag. Aan ons is gevraagd of wij dan een expositie willen verzorgen. Daar geven we graag gehoor aan.

Het is echter wel snel na onze eigen expositie in de Agnietenkapel en de voorbereidingstijd is ook erg kort. We hebben in overleg met het NMC tot het volgende besloten: Er is ruimte voor zo'n 25 werken. De tentoonstellingscommissie zal deze selecteren uit het aanbod in de Agnietenkapel.

De geselecteerde werken zullen na de expositie in de Agnietenkapel direct naar het atelier worden gebracht en de makers ervan zullen tevoren worden gevraagd daar mee in te stemmen.

Als u bij de tentoonstelling van de burendag wilt helpen bij het opbouwen, afbreken en/of surveilleren meldt u dan bij Gerard van Schaick.

Blijvende expositie in het NMC

In het Buurtservice centrum van het Nelson Mandela Centrum wordt momenteel een op-hangstelsel voor schilderijen aangebracht. Als Teken- en Schilderclub hebben we aangeboden daar een permanente (wisselende) expositie voor te verzorgen.

U zult worden benaderd of u ook daar schilderijen voor wilt leveren. Net als bij andere exposities zullen er overzichtlijsten worden verzorgd en kunt u, als u dat wilt, uw werken ter verkoop aanbieden.

De TT-commissie

Modelavonden, vrij portret en model

Donderdag 20 september, 15 november en 20 december

Portret- en model schilderen is van allen tijden. Bij de Goudse Streek reserveren we daar vooralsnog de derde donderdag van de maand voor. Op die donderdagavond is er een model aanwezig en het is een oefenavond zonder begeleiding van een docent.

Krijgt u de smaak echt te pakken dan kunt u natuurlijk ook op andere avonden een portret van

een collega schilder of een zelfportret maken. Dan verkeert u in goed gezelschap want ook wereldberoemde schilders deden dat met enige regelmaat.

Zie zelfportret van Rembrandt en van Picasso. En tegenwoordig is er in Nederland zelfs een schilder die doet bijna niet anders.

Workshops Chinees schilderen door Hans Meijer

Maandagavond 24 september, 1 en 8 oktober van 19.30 tot 22.00 uur

Maximaal 8 leden per avond via intekenlijst!!!!!!!!!!!!!!.

Chinees schilderkunst en kalligrafie

De Chinese schilderkunst en kalligrafie heeft een eeuwenoude oorsprong. De ontwikkeling daarvan is altijd gebaseerd geweest op de resultaten van grote meesters zodat deze zich ontwikkelde in een voortdurende traditie van kunstenaars, die in hun eigen werk de grote meesters van het verleden lieten herleven en interpreteerden. Wel deden zij dit met hun eigen persoonlijkheid en stijlen zodat toch eigenheid in de schilderijen ontstond. Bij de schilders in alle perioden zijn bepaalde overeen-

komsten te zien in stijl, techniek en onderwerpen maar daarnaast zijn ook grote verschillen te zien.

De schilderkunst en het schrift zijn in China nauw met elkaar verbonden. De Chinese schilder is altijd ook kalligraaf, schrijven is immers voor de Chinezen een 'schilderen van gedachten'. De gebruikte karakters om die gedachten uit te drukken veranderen in een 'spel met inkt'. Ze krijgen een eigen ritme onafhankelijk van hun eigenlijke betekenis en worden dan bewonderd als abstracte tekeningen.

Dat de Chinezen tot dit stadium kwamen, is op zichzelf beschouwd logisch: immers, de kalligraaf kon geen andere dan een abstracte uitdrukkingsmogelijkheid kiezen. Hij kan niet uitbeelden, hij kan slechts schrijven en bij de beoordeling van zijn kalligrafie als kalligrafisch kunstwerk, speelt het feit dat zijn abstracte vormen een betekenis hebben en tot een tekst kunnen worden herleid, geen rol van belang. Maar het is niet zozeer de invloed op de theorie van de schilderkunst, die de kalligrafie zo nauw aan haar verwant doet zijn dan wel het feit, dat voor beide vormen van kunst in beginsel de beheersing van hetzelfde materiaal en vaardigheid met hetzelfde instrument een eerste vereiste is.

Zijn eerste oefening in de penseelvoering ontvangt iedere toekomstige schilder op het moment dat hij begint te leren schrijven. Zoals iedere correctie in een proeve van schoonschrijven begrijpelijkerwijze uit den boze was, zo werden ook de Chinese schilders de sporen van het experiment, het zoeken en verbeteren uit de werken die zij als voltooid en toonbaar beschouwde. Evenzo moet een schildering een idee, een begrip uitbeelden. En door de verwantschap met de kalligrafie is het dan ook niet verwonderlijk dat men in het Chinees, vooral bij landschapsschilderingen, het bekijken van een schildering het 'lezen van een schildering' noemt.

Het schilderen en kalligraferen geschiedt hoofdzakelijk op papier of zijde. Als regel zijn noch de zijde, noch het papier gelijk. De ondergrond heeft daarom een sterk absorberende werking, die de techniek van schilders en kalligrafen sterk heeft beïnvloed, zo niet bepaald. Doordat iedere penseelstreek direct door de ondergrond wordt opgezogen, staat zij onherroepelijk vast. Correcties, hoe zorgvuldig aangebracht, laten zelfs bij het gebruik van gitzwarte inkt een duidelijk spoor achter. Hierdoor kwam zowel in de kalligrafie als in de

schilderkunst vaak het accent te liggen op een snelle, krachtige penseelvoering en een onfeilbare, nimmer weifelende hand.

Afgezien van de wandschilderingen zijn de schilderijen tot vier typen te herleiden. De horizontale rolschildering, de verticale rolschildering, het beschilderen van waaiers en de albumbladen.

Heeft de schilder zijn werk voltooid, dan wordt het geplakt op stroken van een soepele doch sterke papiersoort, voorzien van een montuur van zijde of papier en gerold op een ronde houten staaf. Het materiaal waaruit een Chinese schildering bestaat moge dan misschien vaak van veel vergankelijker aard zijn dan een schilderij op paneel of een met doek bespannen spieraam, het feit dat de kunstwerken in opgerolde toestand in een doos worden bewaard en slechts bij bijzondere gelegenheden worden getoond, heeft tot het bewaard blijven van vele zeer oude stukken in hoge mate bijgedragen. Wanneer men de horizontale rolschildering toont, wordt de rolschildering bij gedeelten ontrolt, terwijl men het uiteinde tegelijkertijd losjes oprolt. Hierdoor krijgt de beschouwer steeds slechts een klein gedeelte van de rol tegelijk te zien. Al heeft het ongetwijfeld zijn voordelen de rolschildering geheel uitgerold te exposeren, men mag wanneer men de compositie van het geheel met één oogopslag overziet nimmer uit het oog verliezen, dat dit niet de bedoeling van de kunstenaar geweest kan zijn. Het oog van de beschouwer dient met dat van de kunstenaar mee zich langzaam van rechts naar links opschuivend te bewegen. De meeste rolschilderingen zijn dan ook verhalende composities.

De verticale rolschildering schijnt van iets later datum dan de horizontale rol te zijn. Ook dit type wordt in opgerolde toestand bewaard en slechts af en toe ontrolt, waarbij de ronde stok als gewicht fungeert. Veruit het grootste aantal van deze verticale rolschilderingen is van betrekkelijk geringe afmetingen. Het lag dan ook nimmer in de bedoeling van de kunstenaars, dat deze kunstwerken een vaste plaats aan de muur van een huis zouden innemen om de aanschouwer reeds van een afstand te imponeren.

De kunstenaar schildert zijn creatie met het papier plat op de tafel en niet zoals bij ons gebruikelijk is rechtstandig of schuin. De beschouwer eerst ziet het werk rechtstandig voor zich. Het ontbreken van een perspectief in de betekenis die wij aan dat woord hechten moet zonder twijfel voor een deel uit de wijze van schilderen en beschouwen van het kunstwerk worden verklaard.

Gedurende de Song dynastie (960-1276) kwam een geheel nieuwe vorm geleidelijk aan meer in zwang: waaiervormige en schilderijen van klein formaat die vaak in albums werden gebundeld.

Geschilderd wordt met inkt, gemaakt uit roet en lijm, in vaste vorm. Het inkttablet wordt door de schrijver of schilder op een bevochtigde inktsteen gewreven, waardoor in de 'vijver' – de holte van de inktsteen – de vloeibare inkt ontstaat. Zowel de inkt als de inktstenen kunnen van zeer uiteenlopende kwaliteit zijn, al naar gelang het gebruikte materiaal, de gevolgde procedés of de herkomst. De inkt laat zich van gitzwart tot een lichte waas verdunnen, zonder dat ongelijke kleuring ontstaat.

Misschien is de rijkdom aan schakeringen, die men met de inkt kan bereiken die de Chinese kunstenaar zozeer aan zijn inkt verknocht deed zijn.

Tallose schilders immers hebben nooit anders dan in monochrome inkt geschilderd, waardoor zich bijna automatisch de aandacht op hun penseelvoering concentreert. Ook daar, waar de schilder wel van kleur gebruik heeft gemaakt, beperkt hij zich veelal tot lichtgewassen waterverven van minerale of plantaardige substantie, die met lijm worden gebonden. Alleen de blauwe en groene malachiet- en azurietkleuren worden in dikkere, dekkende lagen opgebracht. In het gebruik van waterverfkleuren onderscheiden we twee verschillende methoden. Soms worden de waterverfkleuren uitsluitend als vulling van door inktcontouren omgeven vlakken gebruikt. Men spreekt dan van

'contourschildering'. Krijgen de waterverfkleuren een geheel eigen zelfstandige functie door het wegvallen van de inktcontouren, dan spreekt men van 'beenderloze' schildering.

Bij het schilderen en kalligrafen wordt het Chinese penseel gebruikt, wat bestaat uit een puntig toeloopende bundel haar, waarvan de gelijkde uiteinden tezamen in een houten houder worden vastgehouden. Meestal wordt het haar van de geit of de wolf gebruikt, al vindt men ook wel : dat van herten, vossen en andere diersoorten. Het penseel wordt doorgaans geheel recht gehouden, waardoor de dikte van het penseel of druk van de hand de dikte der lijnen bepaalt. Wordt het penseel scheef gehouden, : dan ontstaat een slechts aan één zijde vloeiende lijn, terwijl de andere zijde onregelmatige verdikkingen gaat vertonen. Soms wordt deze methode voor de contouren gebruikt, doch meestal vindt zij alleen toepassing bij het aanbrengen van schaduwen of bepaalde decoratieve stippen.

De Chinese kunstenaar brengt na de voltooiing van zijn schildering daarop vaak een opschrift aan, waaruit blijkt dat hij naar voorbeeld of in de trant van een der vroegere meesters heeft gewerkt. Door de eeuwen heen heeft men in China doorgaans het kopiëren van het werk van beroemde meesters niet als een ambacht van lage artistieke standing, doch veeleer als een noodzakelijk onderdeel van de scholing van iedere kunstenaar beschouwd. Het is dan ook slechts dank zij de Chinese voorliefde voor het kopiëren, dat de grote kunstenaars van weleer voor ons iets meer zijn dan louter namen en hoofdpersonen van een anekdotencyclus.

Men dient intussen bij de Chinese kopieën een duidelijk onderscheid te maken . tussen twee soorten: allereerst zijn er de 'overgetrokken kopieën', vervaardigd volgens verschillende procedés, die alle gemeen hebben dat het origineel nauwkeurig is overgetrokken en de lijnen op een ander stuk zijde of papier zijn overgebracht. Deze kopieën nemen de plaats in van onze reproducties.

De tweede categorie omvat de kopieën, die vervaardigd zijn met een origineel ernaast en deze komen dus het meeste met onze kopieën overeen. Tenslotte is er de soort die men beter navolging dan kopie kan noemen, omdat het een schildering is waarin de kunstenaar slechts een vrije interpretatie van de stijl van de meester in kwestie nastreeft. Het imiteren van de stijl van een groot meester uit het verleden, hetzij kalligraaf, hetzij

schilder, werd in China nimmer beschouwd als iets minderwaardigs of iets dat aan tweederangs meesters kon worden overgelaten. Het tegendeel is waar. Er is vrijwel geen enkel groot kunstenaar of hij heeft zich bij gelegenheid wel eens aan een interpretatie van een der oude meesters gewaagd. Over het algemeen dient men echter de woorden 'in de trant van' een ruimere betekenis te geven dan deze bij ons hebben.

Van de beroemde horizontale rolschildering "Langs de rivier tijdens het Qingming festival" (Qingming Shanghe tu) uit het begin van de 12de eeuw geschilderd op zijde zijn meer dan vijftig kopieën te vinden, veelal met dezelfde naam. Veel van deze kopieën of navolgingen worden ook als belangrijke schilderwerken gezien zijn in bezit van diverse grote musea en verzamelaars over de gehele wereld.

De Europese schilder zal bij de voltooiing van een kunstwerk naast zijn signatuur een datum, of een plaatsaanduiding op een onopvallende plaats aanbrengen. Deze schroom is de Chinese kunstenaar te enen male vreemd. Hij plaatst zijn signatuur en datering, vergezeld van een of meer naamstempels op een voor allen duidelijk zichtbare plaats op het onbeschilderd gelaten gedeelte van het papier of de zijde. Dat de Chinese kunstenaar dit doen kon, vindt zijn oorzaak in de allereerste plaats toch wel in de reeds gememoreerde nauwe verwantschap tussen schrijf- en schilderkunst. Maar dat het zo aanvaardbaar is, is ongetwijfeld mede te danken aan de zorgvuldige, met de compositie fraai harmoniërende plaatsing van de inscriptie in het vlak en de vaak frappante overeenkomst tussen handschrift en schildertrant.

Voor wie de inhoud van de inscripties verstaat, wordt de nauwe verwantschap tussen opschrift en schildering ook in ander opzicht duidelijk. Want, terwijl sommige inscripties van zakelijke inhoud zijn en slechts het onderwerp verduidelijken, een datum geven of uit een eenvoudige opdracht bestaan, bevatten vele tevens een uit twee of meer bestaand gedicht. Behoudens enkele zeldzame uitzonderingen is deze poëzie niet van het niveau dat China's grootste dichters bereiken. Het is dan

ook geen poëzie die bestemd was om in gedrukte vorm onder de ogen der lezers te komen, maar een die onafscheidelijk verbonden is aan de schildering waarop zij oorspronkelijk werd aangebracht.

De gedichten zijn van velerlei aard. Soms is het een poëtische beschrijving van het afgebeelde landschap, rijk aan literaire toespelingen op de plaatselijke historie, maar vaak is het ook niet meer dan een spitsvondig, al te vlot uit het penseel gevloeid rijmelarij, dat de persoon op wiens verzoek het stuk is geschilderd een pluim op de hoed steekt. Maar wanneer de tot dichter geworden schilder de gevoelens die hem bij het schilderen bezielde, niet alleen in beelden, doch ook in versregels tracht weer te geven, gaan opschrift en schildering een eenheid vormen waarin beide elkaar aanvullen.

Niet alleen de schilder zelf, doch ook vrienden of latere verzamelaars en bewonderaars kunnen een tekst of zegelafdruk op de schildering aanbrengen. Ook dit wordt niet als barbarij opgevat, al leidt het gebrek aan zelfbeheersing van de bewonderaars soms dat de compositie van een zorgvuldig opgezette schildering door te veel en te lange opschriften bedorven wordt. Hetzelfde kan gezegd worden van de zegelafdrucken van verzamelaars. Soms worden de teksten niet op de schildering aangebracht maar op aparte stukjes papier (colofon) aan de achterkant de schildering geplakt. De traditie van het aanbrengen van zegels van belang omdat daardoor de latere generaties de gelegenheid hadden de herkomst van een kunstwerk door de eeuwen heen terug te traceren. Het aantal colofons en zegelafdrucken geven vaak de belangrijkheid van de schildering aan. Zo is de eerder genoemde horizontale rolschildering "Langs de rivier tijdens het Qingming festival" voorzien van 14 colofons en 84 zegelafdrucken waarmee een groot gedeelte van zijn 900 jarige historie kan worden nagegaan.

Hans Meijer

Zijde schilderen, workshop door Joke Duits

Vrijdag 26 oktober en 2 november van 10.00-12.30 uur

In de workshop maken we kennis met de beginnenden van zijde schilderen. De koffie staat klaar vanaf 9.30 uur en we beginnen om 10.00 uur

Veel gebruikt worden een mooi natuurlijk materiaal, lichte ponge 20 gram per m². Deze is geschikt voor sjaals, schilderijen, brochures, kaarten, enz. En voor kleding wordt b.v. bourette crepe de chine zijde gebruikt.

Wij gebruiken tijdens de workshop de dunne zijde voor sjaals of een kussentje.

Er zijn verschillende technieken, b.v. met zout, kaars vet, gutta is een vorm van uitsparing of dijkjes maken zodat je verf in een kader. Maar daarover in de workshop meer.

Wat breng je mee:

- Goed humeur en zin om weer eens wat nieuws te leren
- Een raamwerk van 45/45 cm. Dat kan zijn achterkant van een doekje of zelf maken van een paar latjes en verstevigen met driehoekjes op de hoeken.
- Een paar zachte kwasten.
- Een verdeel bakje, een paar plastic eierdopjes of kleine glazen potjes.

Wil je wat meer weten wat er allemaal bij zijde schilderen komt kijken bezoek

<http://www.zijde-schilderen.com/>

Maximaal 12 personen en de eigen bijdrage in de kosten (bij de standaard maten) is vijf euro. Heb je interesse? Er wordt een intekenlijst op gehangen of meld je per e-mail via Hilde Laan of Joke Duits

Joke Duits

Acryl, abstract met diverse materialen, door Josefien Versteeg

Donderdag 11, 18 en 25 oktober

Hoe kom je aan inspiratie?

Wat is idee-ontwikkeling en hoe is er een relatie tussen materiaal, kleurkeuze en het idee?

Benodigdheden:

voor de ideeontwikkeling:
tekenpapier, potlood, gum

voor het werkstuk:

- doek of plank geprepareerd met gesso
- gelmedium of structuurpasta
- diverse kleuren acrylverf
- materiaal zoals karton stofjes, plastic netjes, zand en wat je nog meer kunt bedenken
- verschillende soorten papier, kranten, vloei, rijstpapier
- eventueel behangplaksel en krantenknipsels
- kwasten
- paletmessen
- plastic bordjes of ander soort palet
- pot voor water
- oude lap om je kwasten schoon te maken.

Josefien Versteeg

Najaarsboeket

zaterdag 20 oktober

Op zaterdag 20 oktober staat er vanaf 09.30 uur een fraai najaarsboeket klaar in het atelier.

Een leuke gelegenheid om met een aantal gelijkgestemden gezellig te schilderen aan hetzelfde onderwerp:

“een boeket najaarsbloemen”

Werk in aquarel, acryl, olieverf of in een andere techniek, groot of klein het maakt niet uit.

Het atelier is open vanaf 09.30 uur en we schilderen van 10.00 tot ongeveer 12.30 uur.

Intekenen op het inschrijfformulier in het atelier.

“Heksenstreek”, wordt werkelijkheid

Vooraf:

In Streeknieuws 2012-2 stond het artikel “een sprookje wordt werkelijkheid”. Die fase is nu gerealiseerd. Door Anneke Munnik is het moderne sprookje “Heksenstreek” geschreven. Anneke heel erg bedankt.

Nu verder op weg naar een boekje. Er is van af gezien om daarvoor eerst een bijeenkomst te beleggen. Het sprookje wordt bij deze gepubliceerd.

Er komt een intekenlijst waarop iedereen die wil meedoen aan de illustraties voor het boekje voor een paragraaf kan intekenen. Maak dan een schilderij dat op die betreffende paragraaf slaat. De techniek maakt niet uit als het maar in stevige kleuren is (vooral bij aquarel).

In het sprookje is een mogelijke weergave van de heks opgenomen. Neem die weergave niet al te absoluut, gebruik het uitsluitend als een handreiking. Maar de aanwijzingen in het sprookje (rechteroog oog, wrat, kleding en de kleuren liggen ui-

teraard wel vast. Voor de kleur van het wollen mutsje is paars gekozen.

Wat de afmetingen van je werk betreft, maak het niet te klein en bedenk daarbij dat het volgend jaar voor een thema tentoonstelling geschikt moet zijn. Wat de lengte/breedte verhouding betreft, wijk niet al te veel af van vierkant anders zijn de illustraties waarschijnlijk niet volledig op te nemen.

Graag uiterlijk half oktober intekenen, dan bezien we of aanpassing in de tekst en/of er meer schilders nodig zijn. Als ongeveer eind april 2013 de schilderijen af zijn gaan we na of het geheel volledig is of dat er nog aanpassingen nodig zijn en begint de samenstelling van het boekje.

De uitgifte van het boekje en een eventuele tentoonstelling van de werken is dan ter gelegenheid van ons 40-jarig jubileum. Nu het sprookje met de paragraafnummers en wie het eerst komt die het eerst maalt. Dus wees er snel bij met de keuze voor jouw paragraaf.

“Heksenstreek”

een modern sprookje geschreven door Anneke Munnik

1. In een hol onder de grond in de Goudse Hout woonde een heks. Haar naam was Cyrilla en ze was een kleurenheks. In de heksenwereld zijn kleurenheksen niet populair, vanwege hun beperkte vermogens. Daarom was Cyrilla een eenzame heks.
2. Heksen moeten streken uithalen, anders kwijnen ze weg. Dus wat Cyrilla regelmatig deed, was pesten. Mensen pesten. Ze stopte dan haar zwarte piekhaar onder een wollen mutsje weg, zette haar kraag op om de wrat op haar kin te verbergen, probeerde vriendelijk te kijken en niet te kakelen als ze lachte. Ze trok een zwarte lange broek aan met een jasje van slangenleer en rode laarsjes. Het paste niet erg bij elkaar, maar heksen hebben geen smaak en er lopen wel meer slecht geklede vrouwen in Gouda.
3. Eenmaal op straat koos Cyrilla de netste, burgerlijkste vrouwen uit, bijvoorbeeld in een beige regenjas, en dan zwaaide ze achter haar rug met haar kleurenstafje en... de dame in kwestie had een knalroze jas, tot haar afgrijzen en tot grote vreugde van Cyrilla.
4. Ze kakelde zacht achter haar hand en bewerkte nog een paar mensen. Een manager in een donkerblauw pak kreeg een gifgroen jasje met gele stippen en een baby in een roze jurkje was opeens gekleed in het zwart.
5. Sommige mensen gilden dan, en dat vervulde Cyrilla met trots. Na minstens drie peststreken ging ze tevreden naar huis.
6. Op een slechte dag gebeurde er iets ontzettends. Iemand in de modebranche had bedacht dat de mode in dat seizoen veel felle kleuren zou bevatten. Cyrilla toverde zich wezenloos, maar welke akelige kleurencombinatie ze ook bedacht: iedereen was dolblij met de verandering. Een oude vrouw liep vrolijk weg in een turquoise broek en een lichtgeel truitje, terwijl ze daarvoor in grijs met donkerblauw rondliep.
7. Een jongetje dat met zijn moeder ter kerke ging in een wit gesteven overhemdje ging zelfs huppelen toen ze het oranje had gemaakt! En de moeder werd niet boos, maar zei dat het eigenlijk veel leuker stond!
8. Cyrilla werd zwakker en zwakker en ze moest nu echt iets doen, anders maakte ze het niet lang meer. Ze sleepte zich voort door de Goudse wijken en haar uitpuilende rechteroog viel op een bordje: De Goudse Streek. Wat zou dat zijn? Een streek! Dat moest iets hekserigs zijn! Het leek wel een soort school, waar het bordje hing. Ach natuurlijk, het was een heksenschool!
9. Het liefst was Cyrilla meteen naar binnen gegaan, maar de deur ging niet open. Ze verstopte zich achter een boom en besloot daar te wachten totdat de andere heksen zouden komen. Het duurde lang, erg lang, maar op een gegeven moment kwamen er twee mannen aan die al pratend naar binnen liepen. Cyrilla kon niet verstaan wat ze zeiden, maar het moesten wel tovenaars zijn. Dat was leuk: een gemengde school!
10. Wat voor streken zou ze daar op die school leren? Zou het duur zijn? Cyrilla kreeg een uitkering, want ze kon geen geld toveren. Kleurenheksen kunnen haast niks, alleen pesten met kleuren. O, daar kwam de lerares, het was een stevige vrouw met een grote tas. Goed vermomd zeg, dacht Cyrilla bewonderend en ze kwam tevoorschijn. Ze kon net met de vrouw door de deur glippen, die automatisch weer dicht schoof.

11. Net wilde ze de vrouw een heksengroet brengen toen die zich omdraaide en met grote blauwe ogen naar haar keek. Blauwe ogen! Dat kon geen echte heks zijn. Maar ja, Cyrilla was nu binnen, dus nu kon ze net zo goed meegaan. Misschien was die vrouw wel te pesten, maar voorlopig niet want ze zei vriendelijk: Kan ik u helpen?

12. Nou, misschien, zei Cyrilla. Ik kom voor de Goudse Streek. Ha, dan bent u hier goed, lachte de vrouw en ze hield de liftdeur open voor Cyrilla. O, wat een afschuwelijk mens, dacht die. Ik hoop dat ik haar gauw kan pesten. Boven aangekomen ging de vrouw haar voor naar een lokaal waar de mannen ook zaten.

13. Ze hadden papier en een soort witte borden voor hun neus en waren bezig allerlei kleuren uit tubes te persen en stalden stokjes met haren uit. Aha! dacht Cyrilla, toch kleurenstreken! Ze zuchtte van verlichting.

14. Wilt u koffie? vroeg een van de mannen en hij stapte met uitgestoken hand op haar af. Ik zal me even voorstellen, ik ben Kees. Eh... ik ben Ciska, zei Cyrilla vlug, want ze vertrouwde het toch niet helemaal. Deze man had ook blauwe ogen. Intussen kwamen er meer mensen binnen, mannen en vrouwen en ze deden allemaal erg aardig tegen haar. Werkelijk onuitstaanbaar. Hoe kon dat nou! Cyrilla pijnigde haar hersens af en kon er maar niet achter komen of het nou mensen waren die heksenstreken probeerden te leren of dat het heksen waren met een of andere gave in gedaanteveranderingen, die ook kleurenpesten wilden leren.

15. Als u wilt mag u mijn verf wel gebruiken hoor, zei een slank blond meisje gekleed in knalkleuren die Cyrilla mismoedig maakten. Ze schoof lachend een palet en een tekenbord naar Cyrilla toe. En daar staan wel penselen! Een van de mannen bracht een pot water en toen bleek dat alle mensen van de strekenclub verf op de borden en de papieren gingen smeren met een soort borstels. Sommigen maakten plaatjes van gebouwen en een lange man met benijdenswaardig donkere wenkbrauwen fabriceerde een hond, die net echt was.

16. Cyrilla begon ook wat te smeren om niet al te erg uit de toon te vallen, maar het leek helemaal nergens op. Ach, u schildert abstract, zei haar buurman en hij ging een stukje naar achteren. Helemaal niet slecht! De anderen kwamen ook kijken en iedereen maakte haar complimenten. Cyrilla werd er misselijk van. Wat kon ze doen? Ach natuurlijk....

17. Ze haalde haar kleurstokje uit haar tas, hield het achter haar rug, dacht een toverspreuk en meteen was de echte hond een blauwe hond geworden. Knalblauw, met kleine witte bloemetjes.

18. Hè, hoe kan dat nou! riep de maker stomverbaasd uit en keek naar zijn borstel. Hij was toch bruin! Ja toch, Anja, hij was toch bruin! Moet je nou kijken! Iedereen kwam kijken en niemand wist wat er gebeurd kon zijn. Eentje begon er te lachen en zei: je neemt ons in de maling, Sjaak. Maar ik vind hem wel leuk, eigenlijk.

19. Cyrilla had vurig gehoopt dat de man woedend zou worden, maar die keek nog steeds alleen maar verbaasd. Hij ging zitten en nam een kopje thee met een koekje. Wilt u ook wat drinken, vroeg hij aan Cyrilla. Bah! Wat een vreselijke types hier, dacht die, en sopte haar koekje zo nijdig in de thee dat er wat op de vloer kwam. Nou, dat had ze tenminste nog wel voor elkaar. Een vrouw die net langskwam vroeg: maakt u dat niet even schoon? En Cyrilla, die niet uit haar rol wilde vallen, stond braaf op om een doekje te pakken. Toch gaf het knoeien haar nog wel een kick.

20. Ze besloot om niet bij de pakken neer te gaan zitten en concentreerde zich op een groot landschap, gemaakt door iemand die bezig was om puntjes zonlicht op de toppen van de bomen te leggen. Het zag er zo prachtig uit, dat Cyrilla zeker wist dat die vent kwaad zou worden als ze er iets aan deed.

21. Het kleurenstokje deed z'n werk en het hele grote schilderij veranderde in een heksenketel van kleuren. Cyrilla had al haar toverkracht in deze streek gelegd en alle bomen hadden weer een andere kleur gekregen. Wit, bruin, paars, geel, groen, oranje, rood, zwart, gevlekt, o, wat was dat goed gelukt zeg! De triomf steeg Cyrilla naar de keel.

22. Intussen smeerde ze verwoed verf op haar bord om geen aandacht te trekken. Er viel een grote stilte rond dat houten ding waar het grote landschap op stond. Vijf mannen en vrouwen stonden met open mond naar het werk te kijken. Zo, wat modern! bracht iemand uit. Ja, geweldig! Wat onverwacht! Hoe kwam je op dat idee? Je

moet het naar de expositie brengen, we kwamen nog wat tekort en dit moeten we echt ophangen. Schitterend! Een meesterwerk!

23. Cyrilla zakte half van haar stoel van afgrijzen. Wat was er nou aan de hand met haar. Waarom lukte het niet meer, had ze haar toverkracht verloren? En wat hoorde ze daar nou iemand zeggen? Wat een mooie streek heb jij, zei een vrouw, die achter haar was gaan staan. Ha! Eindelijk erkenning, dacht Cyrilla. Ciska, vroeg de vrouw, heb jij al lang les gehad?

24. Cyrilla draaide zich om met de gedachte dat ze de vrouw het liefst zou wurgen maar deze vrouw keek haar met haar blauwe ogen zo vriendelijk aan dat zelfs Cyrilla's heksenhart ervan begon te wiebelen. Eh, zei ze, eh, nee, ik ben zo geboren. Maar ik ken alleen kleurenstreken, anderen zijn veel beter dan ik. Mijn moeder, die had pas mooie streken.

25. Nou, ik vind het geweldig, zei de vrouw, die zich voorstelde als Wilma. Kijk eens jongens, wat een mooie streken? Alle jongens kwamen om Cyrilla heen staan en bejubelden haar streken. Hé, dacht Cyrilla, dit voelt eigenlijk wel vreemd. Een zacht borrelend briesje stak op in haar hart en het wakkerde aan tot een storm, totdat Cyrilla geheel van haar stoel werd geblazen. Alles werd zwart, en dat zegt wel iets bij een kleurenheks.

26. Toen Cyrilla weer bijkwam wist ze totaal niets meer. Huh, waar ben ik? vroeg ze verdwaasd, en wie ben ik? Je bent Ciska, en je schildert bij de Goudse Streek, zei iemand die een arm om haar schouders hield, en je bent zeer talentvol. We zijn echt blij dat je bij ons bent gekomen. Kees bracht een glas fris water en Ciska dronk gretig. O, natuurlijk, ze was Ciska en ze schilderde bij de Goudse Streek.

27. Ze keek dankbaar rond, ging weer op haar stoel zitten en schilderde verder.

Anneke Munnik

Lessen olieverf door Jasper Westra

zaterdagochtend 24 november, 1 en 8 december
atelier open om 09.30 uur en les van 10.00-12.30 uur

Mij is gevraagd om in het najaar weer enkele aspecten van het schilderen met olieverf aan mijn clubcollega's te verklaren en in te oefenen. Aan dit verzoek wil ik graag voldoen.

Mijn plan is om op 3 opeenvolgende zaterdagen aandacht te besteden aan de **onderschildering** aan de hand van een in ons atelier opgesteld **stilleven**.

De onderschildering is handig om vooraf naar een goede vlakverdeling en compositie te zoeken. Vergissingen of fouten kunnen in deze beginfase gemakkelijk hersteld worden. Je werkt in één kleur waar het donker-lichtaspect erg belangrijk is.

Daarna gaan we schaduwpartijen aanbrengen met ultramarijn. Ziet dit er naar tevredenheid uit, dan gaan we verder werken om ons schilderstuk de definitieve kleuren te geven.

We werken **nat in nat**, d.w.z. we mengen de kleuren zo veel mogelijk op het doek en dus niet op je palet en van groot naar klein. Op je doek zie je wat de kleur doet temidden van de andere kleuren; dit zie je niet op je palet.

We kunnen in principe alle kleuren verkrijgen door onderlinge menging van de 3 primaire kleuren

geel, rood en blauw en in combinatie met de aardkleuren oker en gebrande sienna. Waar we oker al een geel beschouwen en gebrande sienna als een rood. We kunnen de kleuren lichter maken door ze met wit te mengen, hoe meer wit, des te lichter de kleur. Deze oefening is in het voorjaar met veel inzet en enthousiasme uitgevoerd.

Zwart verkrijgen we door menging van ultramarijn met gebrande sienna of met omber. Grijzen door toevoeging van wit. Ook door alle basiskleuren met elkaar te mengen ontstaan fraaie grijzen.

O ja, mooie kleuren bestaan niet. Niet afzonderlijk! Een kleur is afhankelijk van zijn omgeving, door de uitstraling van de aangrenzende kleuren en wordt daardoor interessant. We kunnen natuurlijk wel spreken over een geslaagde, fraaie of tegenvallende kleurencombinatie.

Tot slot indien noodzakelijk het aanbrengen van de details en de hoge lichten.

Aanwezig in ons atelier de te gebruiken kleuren (hoef je dus niet mee te nemen):

- Cadmium rood en cadmium geel, ultramarijn, oker, gebrande sienna, titanium wit. –
- Reukloze terpentijn.

Wel zelf meenemen :

- Platte ruwharige kwasten (kunststof of varkenshaar) nrs 10 en 20 en brede platte kwast 2,5 cm breed;
- oude lap of keukenrol, (jam)potje met deksel; doek ca 40 x 50 cm niet te groot ook niet te klein. Er moet wel flink gesmeerd kunnen worden

De deelname geschiedt met behulp van een intekenlijst in het atelier.

Jasper Westra

Lessen portret en model door Gerrit Verbeek

dinsdag 6, 13 en 20 november

Nu al een voorwaarschuwing:

Gerrit zal ons weer verder op weg helpen met een erg boeiend en uiterst leerzaam onderwerp het "portret- en modeltekenen".

De eerste twee lessen oefenen we gericht op de details en de laatste les brengen we het geleerde in praktijk met een model.

In het volgende Streeknieuws meer

De "Doorgeefpen" van Nico van de Fliert

Na mijn pensioenning in 1993 ben ik lid geworden van de Goudse Streek. Je behoort onderhand dus wel bij de ouwe hap, zouden ze in dienst zeggen. Volgend jaar wordt het twintig jaar ! De leegte die zou kunnen ontstaan na mijn pensionering wilde ik vroegtijdig zien te voorkomen. Daarom ben ik de laatste 3 jaar voor mijn pensionering

lessen gaan volgen bij kunstenaar Marisa Keller. Het eerste jaar tekenen, het tweede jaar composities maken voor het aquarelleren en de toepassingen met water en verf, het derde jaar werd gestart met een cursus portretteren in olieverf, helaas vertrok zij naar het buitenland. Ik kwam voor de keuze te staan, zoeken naar een nieuwe docent(te) of zo iets als de werkschuit. De werkschuit viel al snel af, je werd te veel in een keurslijf gestopt. Na zoeken kwam ik bij de Goudse Streek terecht, werd door oprichter Leo Verstoep de vader van Toos, op een warme en hartelijke wijze binnen gehaald. En ben ik tot op heden nog steeds met plezier lid van de Goudse Streek.

Ik heb mij altijd enigszins verplicht gevoeld buiten mijn dagelijkse werkzaamheden ook iets sociaals aan te pakken. Toen ik stopte na veertig jaar nam ik mij voor, eens aan mij zelf te gaan denken, maar iets te doen voor de Goudse streek viel buiten dat voornemen en zo werd ik al snel tot penningmeester gebombardeerd. Acht jaar ben ik penningmeester en voorzitter van de tentoonstel-

ling commissie geweest en zie nog steeds resultaten en beslissingen uit die tijd terug.

In het 25 jarig jubileum jaar kregen wij onverwacht een nieuw bestuur, ik heb nog nooit in zo'n gezellig en ontspannen kwebbelend bestuur gezeten, Atie als voorzitter, Hilde als secretaresse, Toos voor algemene zaken en ik als enige man er tussen. De vergaderingen waren meestal gezellig in de huiskamer bij Atie en begonnen met de gedane inkopen, familie verhalen en als er nog tijd over was werd er met veel inzet zeer fanatiek de perikelen om en over het 25 jarig jubileum besproken. Ik moet zeggen dat wij met elkaar voor een geweldig jubileum feest hebben gezorgd. Vooral de grote inzet van de leden, als voorbeeld, een vrouwelijk lid die al haar charmes in de strijd gooide, haalde 2500, 00 gulden binnen van sponsors.

Wat mij in de Goudse Streek direct aantrok en tot op heden nog steeds, is het sociale gebeuren het

is meer dan een schilderclub. Elkaar ondersteunen in alle facetten van het schilderen, het gebruik van materialen, technieken, mengen van kleuren. Waar krijg je in Gouda zoveel mogelijkheden van cursussen aangeboden, zonder extra betalingen? Lessen van naakt tot bloemetjes.

Ik ben trots op de Goudse Streek en ga niet als een oude knar zeggen, vroeger was het beter. Als ik zie en vergelijkt wat dit huidige bestuur presteert aan groei, huisvestigingen en het opvoeren van de kwaliteit dan ben ik er zeker van dat ook het vijftig jarig jubileum wordt gevierd en misschien ben ik er ook nog bij.

Ik geef zonder schroom de pen door aan onze huidige penningmeester Hans Wijnberg.

Nico van de Fliert

Gebruik van het World Wide Web

In de toekomst zullen we als vereniging steeds meer gebruik gaan maken van de, door Jan Duits verzorgde, website als communicatiemogelijkheid.

Waarschijnlijk bezoekt u nu al met enige regelmaat www.degoudsestreek.nl en mogelijk heeft u deze unieke site, om hem nog eenvoudiger te kunnen benaderen, op uw computer al onder de "favorieten" gezet.

Voor zij die nog problemen hebben met het benaderen van "Streeknieuws" op de website kan het zijn dat ze nog niet, het gratis te downloaden programma "Adobe Reader" op hun PC hebben geïnstalleerd. Dit programma kan het PDF (Portable Document Format) bestand waarin het Streeknieuws is gesteld lezen. Lukt het dan nog steeds niet schiet even een collega aan die het wel lukt.

De eerste opmerkingen dat de site het papieren exemplaar geheel kan vervangen zijn binnen de vereniging al gemaakt. Voor een aantal onder u is de site zelfs eenvoudiger te vinden dan een rondslingerend "Streeknieuws".

Vooralsnog willen we niet al te snel de papieren versie afschaffen, maar laat via een mailtje aan het bestuur even weten of je aan de informatie op de site voldoende hebt. Als er een aantal zijn, die kunnen en willen volstaan met de website, bespaart dat papier en de vereniging kosten.

Schilderen met verf en woorden

Door Wil Costerus

(Oranje-expo 2012 Thema : Water en Vuur)

Avondvuur

'Het leven schildert landschappen in ons
en het zijn de sombere ombers van gisteren die
het cadmium oranje van vandaag zo doen stralen'.

Citaat uit 'Liggen in het Gras' van Toon Hermans

Schilderij van de maand

In het voorgaande Streeknieuws is, ter verlevendiging van de website, het "Schilderij van de maand" aangekondigd en een oproep geplaatst wie dit willen verzorgen.

Heel fijn dat er aan de oproep gehoor is gegeven.

Gemeld hebben zich:

voor de dinsdag- en donderdag avondgroepen:
Ed Heijmann en Jasper Westra

voor de woensdaggroep:

Piet Pouw en Marga den Hartog

Kerstkaart 2012 van De Goudse Streek

Het is gebruikelijk dat we als "De Goudse Streek" een kerst/nieuwjaarskaart naar onze relaties sturen. Ook gebruiken we de kaart om onze leden fijne kerstdagen en een goed nieuwjaar te wensen. De laatste jaren gebruikten we daar steeds een passend schilderij van één van onze leden voor.

Wie heeft of maakt dit jaar een, voor bij die gelegenheid passend, schilderij dat als kerst- nieuwjaarskaart kan dienen?

Als je een schilderij hebt, of je wilt er nog een maken, dat geschikt om als kerst/nieuwjaarskaart van de vereniging te dienen neem dan even contact op met Hilde.

De kleur "Karmijn"

Schilderen met luizenbloed

Karmijn wordt al meer dan tweeduizend jaar verwerkt in textiel en cosmetica. Vanaf de 18e eeuw doet de aan luizen onttrokken kleurstof in verlakte vorm zijn intrede in de schilderkunst. De kleur stond echter bekend om zijn slechte lichtechtheid. Tegenwoordig wordt het karakteristieke donkerrood dan ook gemaakt met een stabiel, synthetisch pigment.

De naam Karmijn stamt vermoedelijk van het Arabische woord 'Chamra', dat rood betekent en waarvan woorden als kermes, karmozijn en het

Engelse crimson zouden zijn afgeleid. Het donkerrood stond bekend om zijn slechte lichtechtheid en wordt daarom pas sinds de 18e eeuw als verlakt pigment in de schilderkunst toegepast. Neemt niet weg dat Karmijn al voor de jaartelling door Egyptenaren, Grieken en Romeinen werd gebruikt om textiel te kleuren. De kleurstof onttrokken ze aan schildluizen die op Kermeseiken leefden. In de Middeleeuwen wordt de term scharlakenrood geïntroduceerd. Vanwege de hoge prijs, konden alleen de allerrijksten - kerkleiders, vorsten en andere

notabelen - zich een Karmijn rood gewaad of mantel permitteren.

Spaans Rood

Als de Spaanse conquistadores begin 16de eeuw Mexico veroveren, zien ze in het textiel en de 'make-up' van de Azteken een roder rood dan ze ooit voor mogelijk hadden gehouden. De kleurstof blijkt te worden onttrokken aan schildluizen, die als parasiet op nopalcactussen leven.

Spanje ziet een gat in de markt en dus wordt het 'Spaanse Rood' in grote hoeveelheden naar Europa verscheept. Omdat voor één kilo kleurstof 150.000 luizen nodig zijn, worden grote nopalcactusplantages aangelegd.

Dit betekent overigens niet dat Karmijn goedkoper wordt. Integendeel, want de Spanjaarden houden de herkomst geheim en drijven de prijs zo hoog op, dat deze zelfs die van goud evenaart. Lange tijd blijft het voor andere mogendheden gissen naar de herkomst. Maar met de komst van steeds meer nieuwe kolonisten, komt ook de bron aan het

licht. Het Spaanse Monopolie wordt echter pas in de 19de eeuw doorbroken, als blijkt dat de nopalcactussen ook in diverse Zuid-Amerikaanse landen, Indonesië en op de Canarische eilanden bijzonder goed gedijen.

Cornelis Drebbel (Alkmaar, 1572–Londen, 7 november 1633)

Het is de Nederlandse uitvinder Cornelis Drebbel die in de 18e eeuw, via een chemische reactie, de kleurstof weet te fixeren op een niet oplosbare stof. Hierdoor ontstaat een zogenaamd verlakt pigment, waarna Karmijn ook in de schilderkunst wordt toegepast. Zij het mondjesmaat, omdat de lichtechtheid nog altijd sterk te wensen overlaat. Bekend is dat grote meesters als William Turner, George Braque en Cezanne Karmijn gebruikten, al laat zich nu alleen nog maar raden hoe deze schilderijen er ooit uit hebben uitgezien. Het verlakte pigment van toen is dan ook een geheel andere dan de stabiele alternatieve pigmenten van tegenwoordig. Zo is Karmijn uit het assortiment van Rembrandt vervaardigd op basis van een synthetisch pigment met de hoogst mogelijke lichtechtheid, waardoor het prachtige donkerrood inmiddels niet meer weg te denken is uit de schilderkunst.

Wist u dat...

De natuurlijke aan luizen onttrokken kleurstof, doorgaans cochenille genoemd, ook vandaag de dag nog veelvuldig wordt gebruikt voor het kleuren van cosmetische producten als lippenstift, nagellak en oogschaduw? Bovendien wordt de kleurstof onder nummer E120 verwerkt in tal van levensmiddelen, waaronder limonade, yoghurt, ijs en snoep.

Eigenschappen

Karmijn is een transparant donkerrood, aan de violette kant. Hierdoor is de kleur zeer geschikt voor het aanbrengen van transparante lagen, het zogenaamde glaceren, en in combinatie met Ultramarijn of Phtaloblaauw zeer geschikt voor het mengen van violetten.

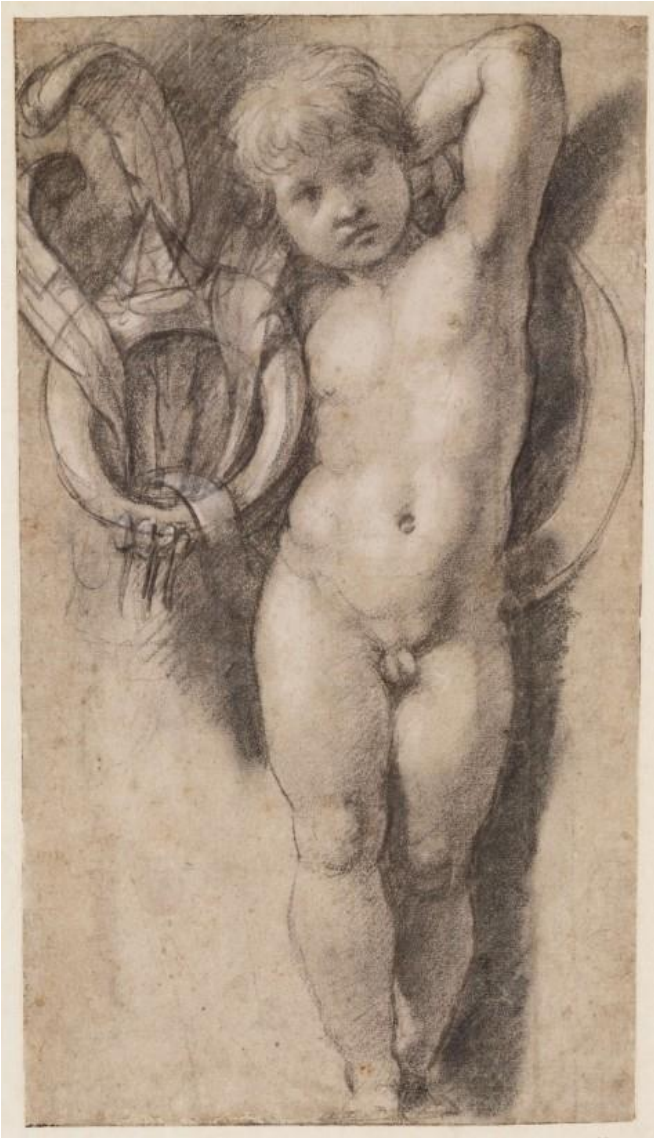
Bron: "Talking colours" van Royal Talens website

Museum-tips september t/m december 2012

Teylers, Haarlem

"Rafaël"

30 september t/m 6 januari 2013

Van 30 september 2012 t/m 6 januari 2013 is er in het Teylers Museum is een tentoonstelling ingericht over een van de grootste namen uit de kunstgeschiedenis: Rafaël. Hij is een genie van de Italiaanse Renaissance.

Rafaël Rafaello Sanzio (1483-1520) is afkomstig uit Florence. Hij ontwikkelde hij zich in Rome tot een van de grootste kunstenaars van zijn tijd - naast Michelangelo en Leonardo da Vinci.

In dezelfde tijd dat Michelangelo zich op de Sixtijnse kapel stortte, begon Rafaël met de fresco's voor de privévertrekken van de paus. Minstens zo beroemd is Rafaël vanwege zijn vele Madonna's: schilderijen van Maria met het kind Jezus.

De tentoonstelling in Teylers presenteert 90 tekeningen van Rafaël en zijn leerlingen en enkele schilderijen. De tekeningen zijn afkomstig uit de collecties van Teylers Museum en de Albertina in Wenen.

Bezoekers kunnen de herkomst van Rafaëls manier van tekenen ontdekken en zien hoe hij in zijn grote atelier veel jonge kunstenaars heeft beïnvloed. Daarnaast maakt de tentoonstelling duidelijk hoe de tekeningen functioneerden in Rafaëls creatieve proces, hoe ze zich verhouden tot zijn fresco's en schilderijen. Een spectaculaire multimediaruimte met daarin zijn belangrijkste schilderwerken, maakt de Rafaël-belevens compleet.

(bron: website Teylers-museum)

Catharijneconvent, Utrecht

"Vrouwen voor het voetlicht"

Tot en met 7 oktober 2012

De tentoonstelling geeft een overzicht van 2.000 jaar vrouwen in de christelijke geschiedenis. Krachtige vrouwen en hun bijzondere verhalen zijn te zien op kleurrijke middeleeuwse panelen, sfeervolle schilderijen uit de Gouden Eeuw, indringende 19e-eeuwse tekeningen en foto's van nu. Maak kennis met bijvoorbeeld Cunera van Rhenen, Suster Bertken en Anna Maria van Schurman. De tentoonstelling is wegens succes verlengd t/m 7 oktober.

Museumkaarthouders krijgen een gratis lezing aangeboden en koffie of thee met appelgebak voor het leuke prijsje van €1,75 (bron: website Catharijneconvent)

Haags Gemeentemuseum,

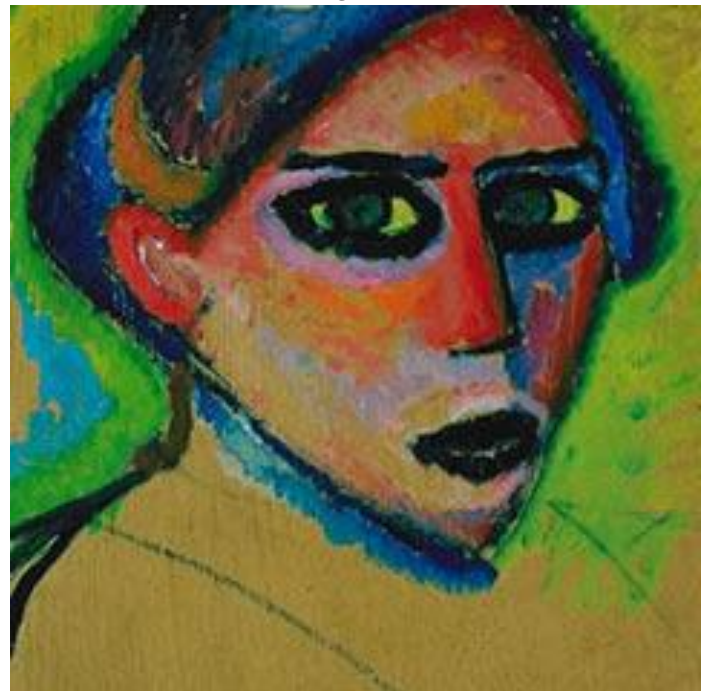
Den Haag

"Ontdek het moderne"

28 april 2012 t/m 1 januari 2014

Anno nu wordt de geschiedenis niet meer verteld als een opeenvolging van gebeurtenissen die als dé waarheid geldt. Nieuwe inzichten leiden tot

nieuwe verbanden, bij de golfbeweging van politieke, sociale en economische ontwikkelingen horen bepaalde gevoelens of thema's die tot uitdrukking komen in de kunst. Het 19e eeuwse idee van een museum met strikt chronologische verbanden is achterhaald. Ook het museumpubliek van nu heeft andere verwachtingen, zij wil deelnemen en zelf een verhaal ontdekken in de kunst. Het Gemeentemuseum toont daarom vanaf 28 april een geheel nieuwe tentoonstelling getiteld Ontdek het moderne. Deze tentoonstelling kent een samenhang op basis van visionaire, poëtische en menselijke kenmerken. Hier laat het museum persoonlijke kant van kunst zien, de twijfels, worsteling, uitbundigheid, sensualiteit, zoeken naar utopie of spelen als een kind, aan de hand van het werk van topkunstenaars als Claude Monet, Wassily Kandinsky, Pablo Picasso, Piet Mondriaan, Francis Bacon, Constant en Louise Bourgeois.

In de tentoonstelling "Ontdek het moderne" kan de toeschouwer zich laten verrassen door de nieuwe, onderlinge dialogen die tussen de werken tot stand komen. In deze tentoonstelling wordt niet zozeer vanuit stromingen gedacht, maar eerder in lijnen van beïnvloeding. Zo ontstaan nieuwe thema's met onderwerpen als stilstand en beweging, kind en wildeman, traditie en experiment en spel en utopie. Dat hoeft lang niet altijd een clash te zijn, maar kan ook een welluidende samenzang opleveren met verrassende inzichten.

Ontdek het moderne opent tegelijk met Meesters uit het Mauritshuis - In het Gemeentemuseum Den Haag. Rond de honderd topstukken uit het Mauritshuis komen voor een periode van twee jaar liggeren in het Gemeentemuseum. Samen met de collectie van het Gemeentemuseum wordt het voor de bezoeker mogelijk gemaakt om het beste uit zes eeuwen beeldende kunst onder één dak te ervaren. Van Johannes Vermeer, Paulus Potter en Rembrandt van Rijn tot aan Marlene Dumas, Daan van Golden en Anselm Kiefer, de bezoeker kan zijn hart ophalen.

(bron: website Haags Gemeentemuseum)

De hermitage, Amsterdam

"Impressionisme: sensatie & inspiratie"

Favorieten uit de Hermitage

16 juni 2012 tot – 13 januari 2013

(vanaf 29 september ook een collectie van het Van Gogh-museum)

Claude Monet, **Vrouw in een tuin (deels)**, 1867, 82,3 x 101,5 cm. © State Hermitage Museum St Petersburg

Van 16 juni 2012 tot en met 13 januari 2013 toont de Hermitage Amsterdam met Impressionisme: sensatie & inspiratie de wereldberoemde impressionisten uit de omvangrijke collectie van het Staatsmuseum de Hermitage St.-Petersburg in hun context. Topstukken van baanbrekers als Claude Monet, Pierre-Auguste Renoir, Alfred Sisley en Camille Pissarro zijn te zien samen met werk van andere invloedrijke Franse schilders uit de tweede helft van de negentiende eeuw als Eugène Delacroix en Jean-Léon Gérôme. Het contrast tussen de verschillende kunststromingen is een belangrijk aspect van de tentoonstelling. Zo wordt de 'sensatie' van het impressionisme zichtbaar en concreet; de stroming die een nieuw tijdperk zou inluiden. Alle schilderijen, tekeningen en beeldhouwwerken komen uit de collectie van de Hermitage St.-Petersburg. Een dergelijk veelzijdig overzicht uit deze periode is zelden in Nederland te zien.

Het impressionisme ontleent zijn naam aan Monets schilderij *Impression, soleil levant* uit 1872; de naam werd spottend gebruikt door een journalist maar groeide snel uit tot een geuzennaam. De impressionisten schilderden vluchtige impressies, puur voor het plezier van het schilderen, zonder 'grootse gedachte', met levendige kleuren, in de openlucht met steeds veranderend licht.

Daarmee brachten zij vernieuwing in een starre kunstwereld. De onderwerpen zijn toegankelijk en naast stadsgezichten en landschappen zijn vaak de aantrekkelijke kanten van het alledaagse leven van de bourgeoisie weergegeven: de cafés en boulevards van Parijs, uitstapjes naar de kust, informele portretten en roeitochten net buiten de stad. De revolutionaire opvattingen van de vernieuwers druisten regelrecht in tegen de heersende academische traditie. De kleurrijke 'impressies' werden als schokkend en radicaal ervaren en in het begin belachelijk gemaakt. De breuk in stijl, techniek en thematiek bleek echter zeer inspirerend voor veel kunstenaars. Er ontstond een nieuwe kijk op de werkelijkheid, een nieuwe schoonheid, een nieuw tijdperk.

Het impressionisme is destijds ontstaan als een reactie op het classicisme van de Parijse Salon, waar officieel geselecteerde kunst jaarlijks werd getoond. De vertegenwoordigers van deze stro-

ming schilderden alles precies zoals ze geacht werden het te schilderen, geconstrueerde scènes, scherp omlijnd en met oog voor detail. Zij kozen mythologische, historische of religieuze onderwerpen. De belangrijkste kunstenaars van de (neo)classicistische tradities zijn Alexandre Cabanel (Portret van gravin Jelizaveta Vorontsova-Dasjkova, 1873) en Jean-Léon Gérôme (Verkoop van een slavin in Rome, 1884). Van de Franse romantici is Eugène Delacroix (Leeuwenjacht in Marokko, 1854) een van de bekendste. Schilders als Théodore Rousseau (Landschap met werkman, 1860–1865) en Charles-François Daubigny (De vijver, 1858) vertegenwoordigen de Barbizon-school. Zij zijn te zien als voorlopers van de impressionisten omdat zij hun realistische landschappen en plein air schilderden.

De tentoonstelling plaatst de impressionisten bewust tussen voorlopers, tijdgenoten en navolgers, tussen geestverwanten en tegenstanders. Favorieten als Dame in de tuin van Monet en Portret van de actrice Jeanne Samary van Renoir hangen straks naast werk van Delacroix, Daubigny en Gérôme. En naast magnifieke werken van Paul Cézanne (De roker ca. 1890–1892) en Paul Gauguin

(Vrouw met fruit, 1893) die geïnspireerd door het impressionisme tot een volstrekt eigen stijl kwamen. Zo is de tijdgeest met alle controverses in het uiterst bewogen artistieke klimaat in Frankrijk tussen circa 1850 en 1900 overzichtelijk en sprekend verbeeld.

Van Gogh Museum in de Hermitage

Aan de namen van Cézanne en Gauguin moet die van Vincent van Gogh worden toegevoegd; een even oorspronkelijke en briljante tijdgenoot, die ook schatplichtig was aan de impressionisten. Hij verkende als belangrijke postimpressionist de grenzen van het genre.

Per 29 september verhuist een groot deel van de collectie van het Van Gogh Museum naar de Hermitage Amsterdam, waaronder 75 topstukken, werken op papier en een selectie van de brieven. Dan zijn de beide tentoonstellingsvleugels tegelijk open voor het publiek. Nooit eerder was de beroemde Van Gogh-collectie onder één dak te zien met zo veel vermaarde Franse tijdgenoten uit de Hermitage.

(bron website van de Hermitage, Amsterdam)

Agenda en verjaardagen

Agenda najaarsprogramma:

Maandag 10 september	09.00-10.00 uur	schilderijen aanleveren in de Agnietenkapel
Maandag 10 september	09.00- uur	opbouw expositie Agnietenkapel
Donderdag 13 september	08.00-10.00 uur	voltooien opbouw expositie Agnietenkapel
Donderdag 13 september	10.00-17.00 uur	expositie Agnietenkapel
Donderdag 13 september	20.00-22.00 uur	officiële opening expositie door Maurits Tompot, onthullen "Ster op het doek" en gezellig samenzijn
Donderdag 13 september	19.30-22.00 uur	atelier gesloten i.v.m. opening expositie
Vrijdag 14 september	10.00-17.00 uur	expositie Agnietenkapel
Zaterdag 15 september	10.00-17.00 uur	expositie Agnietenkapel
Zondag 16 september	12.00-17.00 uur	expositie Agnietenkapel

Zondag 16 september	17.00 uur	afbreken expositie
Maandag 17 september	09.00- uur	vervolg afbreken expositie (zo nodig)
Donderdag 20 september	19.30-22.00 uur	model aanwezig, vrij portret- en modeltekenen
Zaterdag 22 september	09.30-12.30 uur	workshop voor aspirant leden door Hilde en Jasper
Zaterdag 22 september	09.30-12.30 uur	burendag NMC met expositie "de Goudse Streek"
Maandag 24 september	19.30-22.00 uur	workshop "Chinees schilderen" door Hans Meijer
Maandag 1 oktober	19.30-22.00 uur	idem, zelfde workshop
Maandag 8 oktober	19.30-22.00 uur	idem, zelfde workshop
Donderdag 11 oktober	19.30-22.00 uur	les acryl, "abstract met" door Josefiën Versteeg
Donderdag 18 oktober	19.30-22.00 uur	acryl, les 2
Zaterdag 20 oktober	09.30-12.30 uur	"najaarsboekje", vrij schilderen
Donderdag 25 oktober	19.30-22.00 uur	acryl, les 3
Vrijdag 26 oktober	09.30-12.00 uur	workshop "zijde schilderen" door Joke Duits
Vrijdag 2 november	09.30-12.00 uur	idem les 2
Dinsdag 6 november	19.30-22.00 uur	les "portret en model" door Gerrit van der Beek
Dinsdag 13 november	19.30-22.00 uur	"portret en model", les 2
Donderdag 15 november	19.30-22.00 uur	model aanwezig, vrij portret- en modeltekenen
Dinsdag 20 november	19.30-22.00 uur	"portret en model", les 3
Zaterdag 24 november	09.30-12.00 uur	les "olieverf voor beginners+" door Jasper Westra
Zaterdag 1 december	09.30-12.00 uur	idem les 2
Zaterdag 8 december	09.30-12.00 uur	idem les 3
Donderdag 20 december	19.30-22.00 uur	model aanwezig, vrij portret- en modeltekenen

Verjaardagen:

September	23	Eefje Tijsterman	Oktober	24	Aart Kraan
	27	Leen Smit		26	Corrie Mooij
				29	Loes de Boon
				30	Teuneke Beusink

"Streeknieuws"

een uitgave van

Teken- en schilderclub

"De Goudse Streek"

Atelier:

Nelson Mandela Centrum

Bernadottelaan 79

2806 JM Gouda

www.degoudsestreek.nl